

Om Mergel.

Denne Rigdomskilde er aaben næsten for hele Danmark, ja muligen overalt; thi man har grundet Aarsag til at formode, at ikke blot alle danske Provindser, men sandsynligviis hele Europa, og maaskee hele Jordkloben, i en større eller mindre Dybde under Jordskorpen, indeholder den Slags Jordblanding, som vi tillægge Navnet Mergel.

Denne fra den algode Fader os anviste Kilde til Dverflod, er desværre i den største Deel af Danmark lidet anvendt, paa adskillige Steder endog miskjendt og hos mange er den Fordom endnu herskende, at Mergelen gjør en riig Fader, men en fattig Søn.

Alt flere Aarhundreder tilbage har Mergelen været bekjendt hos forskjellige Nationer, og en Gjenstand, der tiltraf sig de tænkende Landmænds Opmærksomhed. Ofte saae man nyttige, og undertiden skadelige Virkninger af samme, og Sagen blev længe tvivlsom. Man merglede rigtig nok, som bekjendt er, i Frankerig, England, Tydskland og flere Steder, men altid kun i smaae

Quantiteter, af Frygt for dens skadelige Følger. Paa denne Maade var hele Mergelkunsten næsten gaaet over i Forglemmelse, da et Tilfælde bragte den i de nyere Tider i Erindring, til Menneſkehedens Vel. — En Bonde i Provſtiet Preeh ved Kiel gravede en Brønd, og for at ſkille ſig ved den deraf opkaſtede Jord, udbredte han den paa en Brønden nærliggende Ager. Næſtfølgende Sommer ſaaede han Havre derpaa, og forundrede ſig over den fortrinlige Væxt, der viſte ſig hos Sæden paa den Deel af Ageren, hvor den fra Brønden opkaſtede Jord var henført, og hvor Havren havde opnaaet en Høide af mere end halvtredie Alen, medens den ſtod uſfelt, neppe en Alen høi, paa de andre Steder. Han underſøgte Tingen næiere, og fandt, at paa den Deel af Ageren, hvor denne, paa en viſ Dybde i Jorden liggende lyſe, kalkblandede Leer var ſpredet, havde denne gode Virkning viiſt ſig, hvorimod den tæt under Overfladen liggende gule, ingen Kalkdele indeholdende Leer hidtil kun havde viiſt ſkadelige Følger, hvilket ogſaa Erfaringen ſiden efter har ſtafſæſtet.

Bonden gjorde nu flere Forſøg, og blev meer og meer overbeviiſt om denne kalkagtige Leers, eller den ſaakaldte Mergels fordeelagtige Virkning. Andre Bønder fulgte hans Exempel, og det varede ikke længe, førend alle Provſtiets Bønder merglede deres Jorder.

Men de kjendte kun Mergelens nyttige Følger, ikke de Tilfælde, i hvilke den ogsaa bliver skadelig. De troede nu ved Mergelens Hjelp aldeles at kunne undvære Gjødningen. Desaaarsag folgte mange deres fraFodringen undværlige Halm, og blev ved at mergle selysamme Jorder flere Aar efter hinanden. De første Aaringer blev Kornet ved at forbedre sig, men snart tog det af, og nogle, som troede, at Aarsagen til Kornets Formindskelse laae deri, at de endnu ikke havde merglet stærkt nok, vedbleve at fordobbe Qvantiteten, og saae, at Jorden desuagtet faldt tilbage i en aldeles kraftløs Tilstand, og næsten ikke var istand til at frembringe hverken et Græsstraa eller en Ukrudsplante, og det i samme saaede Korn kom neppe til at spire førend det forgik igjen. Man begyndte da at tænke rigtigere over denne Gjenstand, der nu havde vaakt almindelig Opmærksomhed, anstillede sammenlignende Forsøg, og kom da endelig saa vidt, at man kunde gaae til Værks med Sikkerhed. Man indsaae da, at man ikke kunde betragte Mergel som Gjødning, (endskjøndt man i Almindelighed giver den Navn af mineralisk Gjødning), men alligevel som et Jorden i høi Grad forbedrende Surrogat i Gjødningens Sted. — Thi Gjødning giver Planten umiddelbar Næring, men selv i den meest udmagrede Jord ere Næringsdele tilbage, som uden Mergelens Hjelp aldrig vilde vorde Planterne til Nytte, men som,

opløste ved samme, meddele Jorden Kraft til nye Afgrøder. — Man er istand til, at høste efter Mergelen uden Gjødning flere yppige Afgrøder paa den meest udpiinte Jord, men naar man vebbliver at dyrke Jorden, og tage mange udtærende Afgrøder uden Gjødning efter hinanden, saa falder Jorden omsider tilbage i en aldeles kraftløs Tilstand, og man kan nu i Sandhed sige, at den er udmerglet, i Særdeleshed naar man paaførte en overdreven Mængde.

Men ved en rigtig og hensigtsmæssig Fremgangsmåade, kan man bringe den magre og daarlige Jord til en høi Frugtbarhed, da de efter Mergelen følgende rigere Afgrøder, hvilke forholdsviis endnu meer udmærke sig i Halm end i Korn, sætte En i Stand til at gjøde stærkere, end det ellers vilde være muligt. Stærkere Gjødning giver bedre Afgrøder, og disse fylde igjen Møddingen; det ene følger af det andet, og Jorden stiger, ved en ellers rigtig Behandlingsmåade, altid meer og meer i Cultur. Der, hvor man kunde høste det 7de Korn af Hvede førend Mergelen, kan man sikkert vente at faae efter samme det ellefte. I Særdeleshed viser den hastig Virkning paa lette sandede Jorder, hvor desuden enhver Forbedring yttres sig snarere, men er mindre vedholdende, og fordelagtigt er det, at bringe stærk Leermergel paa lette Jorder.

Der gives Mergel af mange forskjellige Farver og Bestanddele; lyseguul, mørkeguul, blaa, graa, grønagtig og flere; desuden har man stærk-leret, sandblandet og reen Sandmergel, Kridt og Kalkmergel. Alle disse Sorter kan man let skjelne fra andre lignende Jordarter, derved, at naar man slaaer Skedevand paa dem, opbruse de liig kogende Vand. Naar Mergelen er meget kalkrig, viser sig selv samme Virkning, skjøndt i mindre Grad, naar man hælber Edike derpaa. —

Efter anstillede comparative Forsøg, som jeg har været Vidne til, har jeg fundet, at 250 Læs a 8-10 Cubikkod pr. Td. Land, har været den meest passende Mergling for gode Jorder; for ringe Jorder var det alt for meget, og jeg har bemærket, at efterat der var taget et Par Afgrøder deraf, viste sig en temmelig betydelig Afgang paa de efterfølgende.

Det er et aldeles urigtigt Princip, at mergle de magre Jorder stærkt, og de kraftige svagt, thi Mergelen tjener kun, som foransørt, til at opløse de slumrende Næringsdele i Jorden, og den Jord, som indeholder faa, kan derfor kun taale en svag Mergling, paa omtrent 200 Læs, med mindre man er istand til at anvende Gjødning enten strax eller efter at man har taget 1 eller 2 Afgrøder. Jorder derimod, som indeholde gammel Kraft, kan man gjerne give en stærkere Mergling, i det høieste henimod 300 Læs, og man kan uden Gjød-

ning med Sikkerhed tage 3 eller 4 Afgrøder. Kan man derimod gjøde med det samme, er man fuldkommen istand til at saae Handelsværter, som Raps, Senop m. m., der altid give den høieste rene Gevinst, hvorpaa al vor Bestræbelse gaaer ud, og som igjen anvendes til Jordens Forbedring.

Merglingen kan skee paa enhver Tid af Aaret, men man gjør bedst i at indrette det saaledes, at Mergelen kan ligge en Vinter paa Jorden og skjønnes, thi naar den er opgraven, er den i Almindelighed meget haard, og naar den ret udtørres, bliver den som en Steen. Naar den derimod har ligget Vinteren over, har faaet Frost, eller flere Gange Regn, og igjen er bleven tør, er den løs, og meget let at udsprede paa Ageren. Den meest passende Tid at mergle er derfor medens Marken ligger til Græsning, ogsaa fordi man da ikke lettelig bliver forstyrret i sit Arbeide, hverken af Frost eller Regn, og Kjørselen paa Grønsvær altid er lettest. I fugtigt Veir derimod skjære Bognene eller Karrerne dybt i den pløiede Jord, hvilket gjør Arbeidet meget besværligt, ja undertiden næsten umuligt for Hestene, og i stræng Frost risikerer man at brække Tøiet i Stykker paa den ujævne pløiede Jord. Vil man altsaa mergle paa Græsjord, bør det skee om Efteraaret og Vinteren, naar man vil opbryde Marken til næste Efteraar. Man gjør da bedst i strax om Foraaret at udsprede Mergelen, for at

Græsset ikke skal blive qvalt paa de Steber hvor Hobene ligge. Græsgangen bliver for dette Aar meget forbedret, og er den for 2 eller 3 Aar siden lagt ud med Kløver, kan man endnu vente at faae en meget betydelig Slæt. Græsset overvorer, efter flere Ugers Forløb, Mergelen saa stærkt, at der tilsyneladende slet ingen Spor bliver tilbage af den, og man kan nu med Sikkerhed pløie den ned om Efteraaret. Den første Pløining maa være meget grund, den anden dybere, paa hvilken Maade Mergelen bedst bliver blandet med Jorden, hvilket er ganske nødvendigt, naar man vil vente at have udmærket Nytte af samme. — Vil man derimod mergle paa Brakmarken, saa er det bedst at opkjøre Mergelen af Graven om Efteraaret og Vinteren, og lade den ligge i en Hob, for at fryse ud, og dernæst om Foraaret og Sommeren bringe den paa Ugeren *). Man kan ogsaa uden Skade kjøre Mergelen op om Sommeren, og efter nogle Ugers Forløb pløie den ned, men da holder det meget haardt at fuldføre dens Pulverisering, naar ikke i denne Tid Regn og Tørke afverle hyppigt,

*) Denne Methode er meget ynket af mange tænksomme Landmænd, og det er unægteligt, at den har sine Fordele, men Arbeidet herved bliver besværligere, fordi man maa læsse dobbelt, hvilket man imidlertid gjerne undgaaer. En Hovedbetingelse herved er, at Hoben ikke maa være større, end at den kan blive godt gennemtrængt af Frostens, ellers er en Deel af Mergelen meget sei om Foraaret.

hvorved for en Deel Mergelens Partikler skjæres og adskilles, hvilket man bedst kan befordre ved Rundharvning. — Mergelens Pulverisering er en Hovedsag, da Mergelen alene kan virke paa Jorden, naar den som Støv inderligen kan forene sig med samme, hvorimod den slet ingen Nytte gjør, saalænge den ligger i Klumper. Ved Mergelens Nedpløining maa man være meget forsigtig; denne maa ikke skee i Regnveir, eller medens Mergelen er vaad, i hvilket Tilfælde den bliver liggende i Jorden som en død uopløselig Masse. Et paafaldende Beviis herpaa saae jeg engang, da der, medens jeg var beskæftiget med Mergelens Nedpløining, faldt en Skyregn om Middagen, og jeg desuagtet fortsatte Arbeidet om Eftermiddagen; men der blev sidenester altid daarligt Korn paa disse Acre, hvilket ogsaa er blevet iagttaget af mange andre Landmænd ved forskjellige Leiligheder. I Særdeleshed maa man tage sig meget iagt hermed, naar Mergelen er kjørt paa Jorden kort førend den skal pløies ned; har den derimod ligget udspreedt en Sommer og en Winter over, risikerer man intet, om man endog nedpløier den lidt fugtig, endskjøndt det egentlig er bedre, naar man kan træffe Tiden da den er rigtig udtørret.

Paa stærke Jorder finder man i Almindelighed Leermergel, og paa lette Jorder Sandmergel. Det var i Grunden bedre, naar det var omvendt,

thi det vilde for mange stærke Leerjorder være meget velgjørende, naar de ved en Til sætning af Sand tabte noget af deres Klæbrighed, og for Sandjorder, naar de ved en Leerblanding kunde bindes lidt meer, for desbedre at kunne modstaae Tørke og Vind. Disse Tilfælde ere sjeldne, men det er aldeles urigtigt, som Mange paa staae, at det kun er til Skade at kjøre Leer paa Leer og Sand paa Sand. Leermergel paa Leerjorder er af stor Virksomhed, endstjøndt Sandmergel unægteligen vilde være bedre der, og selv den meest bindende Mergel skjærer den stærkt lerede Jord, naar hiin har været rigtig udfrosen, ligesom den binder et usammenhængende Jordsmon. Næsten paa alle Hedejorder finder man Sandmergel, som sædvanligt er af graa Farve, temmelig grov-gruset, og ofte indeholder mange Flintesteen. Den er ogsaa paa Sandjorder af stor Virksomhed, og bringer den til en udmærket Frugtbarhed. Paa en meget sandet og mager Mark, hvor Afgrøderne neppe betalte Udsæden og Arbeidet, saae jeg, efter en Mergling af 230 Læs Sandmergel pr. Td. Land, uden Gjødning, Rug, som gav det 12te Korn og opnaaede en Høide af 3 til 3½ Alen, fortrinligt Byg og god Havre. — Under Mosejord almindeligen, undertiden og under høie Jorder finder man den foranførte blaa Mergel. Den er meget haard, og indeholder sædvanligt mindre Kride og Kalk, end den gule; men den er mere

vedholdende i sin Virkning, og gamle, erfarne Landmænd paaftaae, at have sporet denne næsten i 40 Aar. Virkningen af almindelig guul Leermergel kan man spore i 20 til 25 Aar, efter hvilken Tid man med Fordeel kan gjentage at mergle dermed. Sandmergel holder sig kun 12, i det høieste 15 Aar, ifald nemlig Merglingen var meget stærk.

Mergelen viser sin forbedrende Indflydelse paa alle Slags Jorder, ogsaa paa Mosejord, hvor man i Almindelighed kan erholde stærk Leermergel, som binder den her ofte alt for løse Overflade. Af alle Slags Jorder taaler Mosejord den stærkeste Mergling, henimod 400 Pæ, da den egentligen alene bestaaer af Vegetabilier, og den tunge Mergel desuden snart synker i den porøse tørveagtige Bund. — Ogsaa paa Jorder, som indeholder overflødig Kalk og Kride, og som beseede med frembragte maadelige Afgrøder, har jeg seet Mergelens velgjørende Virksomhed. Den i Overfladen værende Kalk har ved Luftens lange Indvirkning tabt sin Kraft og er til Skade for Jorden, da den ved sin Tørhed kun befordrer dens altså for hastige Udtørring, og standser Vegetationen.

Mergelens Fordele ere store og uberegnelige, og ingen Jord, hvor hiin kan erholdes, bør kaldes daarlig, skulde Mergelen ogsaa søges paa 6 til 7 Alens Dybde. Til de Fordele, den yder,

hører endnu Jordens fuldkomne Rensning fra alle mulige Ukrudsarter, hvilken uden Mergling næsten ikke kan tilveiebringes selv med den største Anstrængelse. Mergelen bringer med sin skarpe, opløsende Kraft, og en ellers fornuftig Brakning, alt i Jorden liggende Ukrudsfrø til at spire, ødelægger de ved Plov og Harve overskaarne Ukruds-rødder og beriger Jorden med dem som Gjødning. Et Beviis paa at den særdeles egner sig til at rense Jorden er, at Holsteen førend Merglingen var plaget lige saa stærkt som Danmark med Agerkaal og Sanct-Hans-Urter, men efter den Tid ere de sidste aldeles blevne ødelagte, saa at det er en stor Sjældenhed at see en enkelt Plante; Agerkaal derimod sees man endnu hist og her, af den naturlige Aarsag, fordi man frygter denne Plante mindre, end Sanct-Hans-Urten, og Mange af Skjæbessløshed ikke lægge sig efter at have reen Sæd; ei heller er Frøet, i Særdeleshed det Slags, som sidder i haarde knudrede Bælge, saa let at fikle fra Sæden, som det fine Sanct-Hans-Urtefrø. — Ingen ved Voldsbruget udlagt Capital bærer større Renter end den, der anvendes paa Merglingen. En tynd Mergling overgaaer en stærk Gjødning i mange Henseender; man erholder aldrig saa mange Fald efter en Gjødning, som efter en Mergling, og dennes Birkning spores desuden meget længere. Det efter Mergelen fremvoxende Korn er altid høiere og

mere stivstraaet, end efter Gjøbningen, man risiferer ikke saa let, at det gaaer i Leie og kun giver Halm istedet for Korn. Af en Kløverplet kan man vente det Dobbelte efter Merglingen, end førend samme, og naar Jorden ikke er alt for uskiftet til at bære Kløver, slaaer denne næsten aldrig Feil.

Mergel, lagt paa mosbegroede Enge, er af stor Virkning, i det den fortærer Mosset, og danner en ny og kraftig Græskorpe. Dette Arbeide forrettes bedst om Efteraaret, Mergelen spredes strax, og jevnes om Foraaret med Harpen. 300 Pæs pr. Td. Land er tilstrækkeligt paa Engbund af saadan Beskaffenhed; er Mergelen meget leret, og Sommeren tør, vil i det første Aar ingen synderlig Forbedring spores, men i andet, tredje og følgende Aar faaer man sit Arbeide betalt med Renters Rente. — Saa forbedrende Virkninger Mergelen viser paa alle Slags Jorder, saa skadelige har jeg hidtil seet af den gule og blaa seie Veer, som man ofte finder, førend man naaer Mergelen. En fortrinlig god Mark, som af Ukyndighed var bleven overlagt med denne Jordart, har, selv efter paafulgt ordentlig Mergling, kun maabelige Afgrøder og næsten intet lykkes der til nogen Fuldkommenhed, Kløver undtagen. Jeg troer i det Hele at have bemærket, at denne Veerart har en meget betydelig Indflydelse paa Kløveren, og fremmer dens Væxt ligesaa stærkt, som den skader andre Planter. Paa en

Mark, som blev merglet, blev til et Forsøg en Td. Land paaført den gule seie Beer, og i denne Mark saaeet Havre med Kløver. Havren var udmærket god over hele Marken, undtagen der, hvor den seie Beer var fjørt hen, og hvor Havren neppe var værd at høste. Næstfølgende Sommer leed Kløveren meget af den langvarige Tørke, men der, hvor Peret var lagt, var Kløveren saa stærk, at den satte Enhver, der saae den, i Forundring; Bladene og Stilkene vare saa store, at man næsten ikke skulde have anseet dem for Kløverplanter. Det paafølgende Aar var det selv samme Tilfældet. Paa en anden Mark, hvor et lignende Experiment var foretaget, viste sig samme Virkning, men da Marken efter 6 Aars Græssteie blev opbrudt og tilsaet, slog Boghveden der aldeles Feil, og efter en stærk Gjødning blev der kun maadelig Rug, ligesom sidenefter ringe Byg og Havre. Endskjøndt det synes, at den seie, fittede Beer har en meget stor Indflydelse paa Kløverens Vegetation, kan det aldrig falde Nogen ind at afbenytte den dertil, da den Skade, den virker paa de andre Afgrøder, alt for meget overveier denne Fordeel. Man kan derfor ikke anbefale den, tværtimod kun advare imod den, paa det at ingen, ved de glimrende Følger, den viser paa Kløveren, skulde forledes til at bruge den.

Mergel-Gruberne lægger man af tvende Aarsager paa to forskjellige Steder. Enten, naar

Marken er bakket, paa dens høieste Punct, for at lette Arbeidet, da man i dette Tilfælde altid kjører med fuld Bogn ned ad Bakke, eller ogsaa paa det laveste Sted, for siden efter at kunne afbenytte Gruberne som Vandsteder. Det sidste er altid at foretrække, endskjøndt det forløjer Arbeidet betydeligt at kjøre med Læs mod de høiere Steder; men den Fordeel, at være forsynet med udtømmelige Vandsteder, er for Landmanden af saa stor Vigtighed, at man alene for disses Skyld burde see sig opfordret til at mergle. — Grubernes Størrelse retter sig naturligviis efter den Flade, man vil mergle, men dersom man har i Sinde at afbenytte dem sidenefter som Vandsteder, gjør man altid vel i, at undersøge Bunden paa en Alens Dybde, naar man er isærd med at grave. Thi ofte, og næsten i Almindelighed, træffer man under Mergelen Sand, hvorigjennem Vandet synker, og sporer man dette, bør man lade en Alen Mergel staae, der kan holde Vandet, og man maa i dette Tilfælde heller gjøre Gruben bredere. — Kridtmergelen er meget haard, og maa derfor hakkes og brækkes op med Jernstænger; Kalkmergelen er porøs, blødere, og lader sig grave med en Spade. For lettere at kunne læsse, affætter man i Gruben en Bænk af $1\frac{1}{2}$ til 2 Alens Høide, hvorfra man afbrækker Mergelen i store Stykker. Mange gjøre Bænken paa 4 til 5 Alen, for at kunne bryde større Klum-

per af, men dette er farligt, da Folkene, som omgaaes dermed, sjældent ere saa forsigtige, som de skulde være, og den høie Bænk undertiden skrider ned af sig selv, og let kan beskadige dem. Kjørseleu forrettes lettest med tohjulede Karrer, som efter deres Størrelse trækkes af 1 eller 2 Heste; disse Karrer kan lettest vendes og rykkes baglænds ind i Gruben, hvilket er nødvendigt naar man har Bænke paa over 1 Alens Høide. Den Jord, der maa ryddes bort, førend Mergelen naaes, er det bedst at lægge i en Hob, i nogle Alens Afstand fra Gruben, fordi den, naar man lægger den paa sammes Rand, trykker Kanten, saa at den skrider ned, hvorved Arbeidet forstyrres og det til Banding bestemte Hul igjen fylbes.

Saa mangfoldige Merglingens Fordele ere, saa ubetydelige ere de dermed forbundne Omkostninger, hvilke imidlertid affkrække Mange, som betragte disse fra en urigtig Synspunct og derfor holde dem for meget betydeligere, end de virkelig ere. I disse Tider, da Kornpriserne ere lave, og følgelig Menneskehænders Arbeide er mindre kostbart end ellers, kan man næsten i hele Danmark faae hundrede Læs Mergel læsset for 1 Rbd. Sedler. Halvtredie Hundrede Læs ere, som foransført, en passende Mergling for gode Jorder, altsaa vilde Læsningssomkostningerne pr. Td. Land være $2\frac{1}{2}$ Rbd. eller 1 Species Slesw. Holst. Courant. Naar Veien ikke er alt for lang,

Kan man i det Hele taget mergle 1 Td. Vand i 2 Dage med 3 Karrer, om Sommeren noget meer, om Vinteren noget mindre. Til 3 Karrer behøver man 2 Dreng, da den ene Karre bliver staaende i Gruben og læsset, medens de andre kjøre. Halvborne Dreng til dette Arbeide erholder man for 1 Mk. eller 4 Sk. Courant daglig, og paa mange Steder for endnu mindre. 2 Dreng i 2 Dage udgjør 4 Rbmkr. Hestens Arbeide kan man ikke regne for noget bestemt, da det ikke er rede Udlæg, og man enten mergler paa en Tid, da de ere undværlige ved det øvrige Avlsbrug, eller i modsat Tilfælde kjører nogle gamle Heste dertil, hvis Underholdning koster ubetydeligt, da de om Sommeren maae søge deres Føde i den Mark, man mergler, og om Vinteren hjælpe sig med mager Kost, Halm, lidt Hø, Avner o. s. v.

Karrerens Bedligeholdelse med Tjære, smaae Reparationer og Seletøi, kan man i det høieste regne til 3 Rbmkr. pr. Td. Vand; hvilket gjør i alt

Læsningsomkostninger . . . 2 Rbd. 3 Mk.

2 Dreng i 2 Dage . . . = — 4 —

Karrerens Bedligeh. m. m. . . = — 3 —

Altsaa 3 Rbd. 4 Mk.

for at mergle 1 Td. Vand, Heste-Arbeid ikke iberegnet. Naar der altsaa kun voxer 1 Td. Rug mere efter Merglingen, saa er dette, af Mange saa frygtede Udlæg alt betalt, og der, hvor man

har Sandmergel, bliver det endnu mindre betydeligt. —

Den letteste Maade at faae Arbeidet fuldført er ellers, at accordere med Folk, som besørge Pænsningen, Kjørselen, samt Redskabernes og Hestenes Bedligeholdelse. Under disse Omstændigheder er det rene Udlæg vel noget større, men man gaaer sikkrere til Værks, da man hverken behøver at sørge for Hestenes Anskaffelse, eller for Bognenes eller Karrernes Bedligeholdelse, hvilke ofte beskædiges, da Folkene af Uagtsomhed ikke omgaaes forsigtigt med fremmed Gods, hvilket de bedre iagttage, naar de selv skulle vedligeholde det. I saa Fald kan man faae 100 Pænskjørt i det høieste for 2 Rbd., hvilket udgjør 5 Rbd. pr. Td. Land, endnu altid en ubetydelig Udgiwt i Forhold til Udbyttet efter Merglingen.

Arbeidet med Bortskaffelsen af den øverste Jord, som man er nødt til at rydde tilside, før end man naaer Mergelen, kan man lette betydeligt, ved at pløie Jorden, og lade Ploven følge det i Kiesewetters: Practisch oeconomische Bemerkungen auf einer Reise durch Holstein, Schleswig u. s. w. 1807, afbildede Muldbræt, hvilket ogsaa alt er blevet temmelig bekjendt i Danmark. Den almindelig brugelige Smalle Plov er hertil bedst tjenlig, da en Hjulplov ikke længer griber i, naar Hullet begynder at blive 1 Alen dybt, hvorimod man med den engelske Plov kan trænge over

3 Alen ned i Jorden. Paa denne Maade forretter man med 3 Mennesker, 2 ved Muldbrættet, 1 ved Ploven, og 4 Heste meer i een Dag, end med 2 Bogne og 4 Mennesker i 6 Dage. Ploven følger Muldbrættet og Muldbrættet Ploven igjen, indtil Pløiningen for Dybdens Skyld bliver alt for besværlig. Naar Mergelen ligger høit, og ikke er alt for fast, kan ogsaa den pløies paa foranstøttede Maade. Ved den haarde Kridtmergel er denne Fremgangsmaade vel meget besværlig, men ved den porøse og blødere Kalkmergel i nysnævnte Fald meget anvendelig. Unskeligt var det, om alle vore Landmænd vilde overvinde Fordommene mod Merglingen, og mindre frygte de dermed forbundne Omkostninger, for at kunne tage Deel i alle de Fordele, den yder dem, der afbenytte samme rigtigt. Gode Jorderes Indtægt forsøges sikkert $\frac{2}{3}$ Dele, og maadeliges meer end det dobbelte. Sjældent slaaer i de tørreste Aaringer nogen Sæd fejl, og i de vaadeste kan man altid med meer Sikkerhed regne paa en god Høst, da, som alt er sagt, Kornet paa merglede Jorder altid er meer stivstraaet og ikke let gaaer i Veie. Alene den store Fordeel, som rigtignok kun de nyde, der have Leerbund, at være Eier af uudsømmelige Bandsteder, opveier næsten alle ved Mergling forefaldende Omkostninger. Hvor stræffeligt Bandmangel er, føler man først der, hvor Trangen ret er forhaanden.

Maatte derfor disse Linier, der ere skrevne med det varmeste Ønske for vort ædle Erhvervs Fremgang til Fuldkommenhed, svare til deres Hensigt, og formaae vore driftige Landmænd til Afbenyttelsen af denne os fra den algode Gud anviste Kilde til at skaffe Overflod af Velstand, og Velstand af Armod. Maatte derfor de, som endnu ikke have prøvet og erkjendt denne Sætnings Rigtighed, blive ledebe til at lade orthodore Fordomme fare, og forsøge, om end først i det Smaa, det, der synes deres Principer modstridende, og ikke lade sig affrække af det første, maafee mislykkede Forsøg, hvorpaa nogle Timers Regnveir, som foransført, eller et andet tilsyneladende ubetydeligt Tilfælde kan have stor Indflydelse; men blive utrættelige i deres Anstrængelser, indtil Erfaring ogsaa har overbevist dem om Vigtigheden af det, der alt længe har været andre Nationers Velstandskilde. Jeg troer ogsaa at have givet en liden Beilehning for dem, der ønske at afbenytte Mergelen, hvorved de kunne undgaae de sædvanlige Misgreb, og sikkert naae det tilsigtede Maal, naar de nøie følge de givne Vink.

Skrevet paa Falster.

C. M.